

Rīgā, 2023. gada 13. septembrī.

Ļ. cien. Siliņas kundze!

Mēs, Latvijas vadošo vides un dabas aizsardzības organizāciju tīkls *Zaļais barometrs*, kā arī citas nozīmīgākās Latvijas vides, dabas un dabas ekspertu organizācijas, stingri aicinām Jūs pārskatīt politiskās atbildības izvēli Klimata, enerģētikas un vides aizsardzības ministrijai (KEVAM), kā arī kategoriski iebilstam pret izvirzīto kandidātu KEVAM ministra portfelim Kasparu Melni.

Pirmkārt, aicinām Jūs vadīties pēc partiju un personāliju kompetencēm un potenciāla.

Ir saprotama Zemkopības ministrijas nonākšana ZZS pārraudzībā, taču neuzskatām par pieņemamu piedāvājumu ZZS vadīt arī Klimata, enerģētikas un vides aizsardzības ministriju. Vēršam uzmanību, ka no trim koalīcijas partneriem šai politisko partiju apvienībai ir viszemākā izpratne un kompetence par vides, klimata un dabas aizsardzības jautājumiem. Par to liecina Zaļā barometra vides un vides politikas ekspertu veiktais partiju vērtējums pirms 14. Saeimas vēlēšanām ([Zaļais barometrs](#), [Saeimas vēlēšanas 2022](#)). Efektīvs ministriju sadalījums, kas ņem vērā koalīcijas partiju potenciālu un kompetenci, uzlabos valdības darbību, apmierinās sabiedrības gaidas, kā arī ļaus sasniegt jēgpilnus rezultātus un strādāt Latvijai.

Iespējamā KEVAM ministra kandidāta iepriekšējā pieredze un publiski paustais viedoklis nedemonstrē izpratni un zināšanas par klimata, vides un dabas aizsardzības politiku. Vēl vairāk - tas ir pretrunā ar Latvijai saistošajiem Zaļā kursa mērķiem un plašākas sabiedrības interesēm. Par to liecina kaut vai Kaspara Meļņa paraksts publiskai vēstulei, kur industriālās lauksaimniecības pārstāvji aicina iestāties pret Dabas atjaunošanas regulu (<https://zemniekusaeima.lv/news/latvijas-lauksaimniecibas-nvo-aicina-ep-deputatus-neatbalstit-sasteigtos-un-faktiskajai-situacijai-neatbilstosos-priekslikumus-dabas-atjaunosanas-regulai/>). Kā uz to uzmanību vērša gan vides nevalstiskās organizācijas, gan Latvijas zinātnieki, gan pētnieciskās žurnālistikas pārstāvji, industriālās lauksaimniecības argumenti bija faktos vāji balstīti, pat maldinoši. Kaspara Meļņa kļūšana par vadītāju ministrijā, kuras tiešais uzdevums ir īstenot Zaļo kursu, tai skaitā ieviest Dabas atjaunošanas likumu, mūsaprāt, ir kliezdošs un nebijis precedents, kas apdraud Latvijas vides, dabas un klimata situāciju, tai skaitā Latvijas iedzīvotāju iespējas pielāgoties klimata pārmaiņu sekām.

Uzskatām, ka tik būtiskai ministrijai kā KEVAM būtu jābūt ministru prezidentu pārstāvošās partijas pārziņā. Atgādinām, ka demokrātijā pieņemams arī t.s. tehnokrātiskās valdības risinājums, kad kādu ministriju vadīt aicina ārējus ekspertus, ja koalīcijas partneri nespēj atrast vienošanos vai savā vidū nevar atrast piemērotu kandidātu.

Otrkārt, lūdzam nopietni apsvērt iespējamās sekas, abām ministrijām nonākot tādas partijas pakļautībā, kurai ir cieša saikne ar industriālās lauksaimniecības un mežsaimniecības lobiju.

Nelīdzsvarota lobiju ietekme novedīs pie apgrūtinātas ES Bioloģiskās daudzveidības 2030 stratēģijas, Zaļā kursa mērķu, kā arī Latvijas līdzšinējo starptautisko saistību izpildes, kas apstiprināšanas gadījumā būs Jūsu vadītās valdības uzdevums.

Industriālās lauksaimniecības un mežsaimniecības lobiju ietekme novedīs pie situācijas, kurā tiks ļoti apgrūtināts darbs pie ES vides, klimata un dabas aizsardzības mērķu sasniegšanas, kas noteikts kā uzdevums publiskotajā topošās valdības deklarācijas projektā. Eiropas Komisija jau ir iesākusi vairākas pārkāpumu procedūras pret Latviju par Biotopu direktīvā iekļauto dabas aizsardzības mērķu neizpildi, tostarp par ES nozīmes biotopa “Staignāju meži” labvēlīga aizsardzības stāvokļa nenodrošināšanu un invazīvo sugu nepietiekamu apkarošanu. Tajā pašā laikā pēdējais Latvijas ziņojums Eiropas Komisijai norāda, ka 90 % no īpaši aizsargājamām dzīvotnēm Latvijā ir nelabvēlīgā aizsardzības stāvoklī ([Biodiversity EU, Latvia](#)). Šajā ziņā Latvija ir sliktākajā pozīcijā starp Baltijas valstīm.

Arī attiecībā uz klimata politiku pēdējā Klimata un enerģētikas ministrijas sniegtā informācija liecina, ka Latvija jau tagad ir ceļā uz klimata mērķu neizpildi ([lvportals.lv, 08.08.2023.](#)). Līdzīga situācija ir arī atkritumu pārstrādē un otreizējā izmantošanā ([tvnet.lv, 12.03.2023](#)). Ja šo jautājumu kontekstā nenotiks paradigmas maiņa un ja ar tiem nestrādās kompetenti lēmumpieņēmēji, tad nākotnē situācijas, kurās Latvijai var nākties atbildēt uz pārkāpumu procedūrām un starptautiskajām tiesvedībām, kā arī maksāt soda sankcijas par vides, klimata un dabas aizsardzības mērķu neizpildi, būs aizvien vairāk.

Līdz šim Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas kompetencē bija vides un dabas aizsardzības normatīvo aktu izstrāde, kā arī ieviešana un izpildes uzraudzība caur ministrijas padotības iestādēm – Dabas aizsardzības pārvaldi, Valsts vides dienestu, Valsts vides pārraudzības biroju un citām. Jaunajā valdībā šīs kompetences ir paredzēts pārnest uz Klimata un enerģētikas ministriju. Savukārt, attiecīgi Zemkopības ministrija ir atbildīga par lauksaimniecības un mežsaimniecības politiku, tās ieviešanu un uzraudzību. Praksē bieži šīs intereses nonāk pretrunā, jo lauksaimniecības, mežsaimniecības un citu industriju intereses nereti saduras ar vides, dabas aizsardzības un klimata mērķiem un normatīvo regulējumu. Situācijā, kad visas šīs lomas koncentrējas partijā, kurai ir cieša saikne ar industriālās lauksaimniecības, mežsaimniecības un radniecīgo nozaru lobiju, rodas liels risks, ka normatīvo aktu izstrādes un politikas veidošanas procesi kļūs izteikti nesabalansēti – vides un dabas aizsardzības prasības netiks pietiekami ņemtas vērā, un jau izstrādes gaitā visticamāk tiks mīkstinātas par labu industriju un biznesa mērķiem, apgrūtinot iespējas nonākt pie līdzsvarota rezultāta. Vēl nebijusi ir situācija, kad papildus jau iepriekš uzskaitītajām sfērām vienas partijas rokās nonāk arī klimata un enerģētikas politikas veidošana, kā arī normatīvo aktu izstrāde, tādejādi vēl vairāk pastiprinot industriju ietekmi. Pastāv arī risks, ka tiks vājināta Dabas aizsardzības pārvaldes, Valsts vides dienesta un citu vides un dabas aizsardzības normatīvu ievērošanu un izpildi uzraugošo iestāžu kapacitāte ar mērķi atvieglot attiecīgo industriju peļņas gūšanu.

Vita Anda Tērauda, nodibinājuma “Latvijas Dabas fonds” direktore

Jānis Brizga, biedrības “Zaļā brīvība” valdes priekšsēdētājs

Jānis Rozītis, nodibinājuma “Pasaules Dabas fonds” valdes priekšsēdētājs

Viesturs Ķerus, Latvijas Ornitoloģijas biedrības valdes priekšsēdētājs

Raivis Bahšteins, Latvijas Bioloģiskās lauksaimniecības asociācijas valdes priekšsēdētājs

Jānis Ulme, biedrības “Zemes draugi” padomes vadītājs

Daniels Trukšāns, Vides izglītība fonda valdes loceklis

Un citi.